gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp	Bestrijding mediterraan draaigatje
Portefeuillehouder	Marjolein Steffens-van de Water
Steller	Michel Boon/Addie Monster
Collegevergadering	6 december 2022
Raadsvergadering	
Raadsvoorstelnummer	2022.0002495

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. een bedrag van € 280.000 beschikbaar te stellen om in 2023 de kosten te kunnen dekken voor de bestrijding van het mediterraan draaigatje op openbaar terrein en dit te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2023.

2. Samenvatting

De invasieve exotische miersoort het mediterraan draaigatje (hierna: draaigatje) is aangetroffen in gedeelten van Rijsenhout en in Graan voor Visch in Hoofddorp.
In maart 2022 hebben wij op advies van het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen (KAD) besloten dat het draaigatje moet worden bestreden om schade en overlast aan de fysieke leefomgeving te beperken en om de overlast voor onze inwoners zoveel mogelijk te voorkomen. Van het KAD is vernomen dat het draaigatje niet zomaar verdwijnt en dat afhankelijk van de situatie meerdere jaren bestrijding nodig kan zijn. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 heeft de raad éénmalig € 250.000 beschikbaar gesteld. De bestrijding in 2022 heeft ertoe geleid dat de populatie draaigatjes op openbaar terrein zichtbaar is afgenomen. Ook in 2023 zal bestrijding van het draaigatje nog nodig zijn. Met ingang van maart/april 2023 moet de bestrijding weer gaan plaatsvinden. Dit kan niet worden uitgesteld, omdat anders de populatie mieren weer zal toenemen. De hiervoor benodigde middelen zijn voor het jaar 2023, na een evaluatie van de eerder genomen maatregelen, onlangs geraamd op een bedrag van € 280.000.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat een uit Zuid-Europa afkomstige miersoort, het draaigatje, in het openbaar gebied wordt bestreden om schade en overlast in de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast willen wij zoveel mogelijk voorkomen dat onze inwoners overlast ondervinden van deze miersoort.

Wat is de aanleiding, context?

Op enkele locaties in Rijsenhout (Stuurboord, Loefzijde en Heermanszwet) en in een gedeelte van Graan voor Visch in Hoofddorp is medio 2020 de invasieve miersoort draaigatje aangetroffen. In Heermanszwet bevindt zich een grote populatie mieren onder kassencomplexen die in eigendom zijn van particulieren.

De uit Zuid-Europa afkomstige miersoort veroorzaakt schade in de fysieke leefomgeving. De mieren dringen ook woningen binnen wanneer ze op zoek gaan naar voedsel en veroorzaken dan overlast voor de bewoners.

Het draaigatje is zeer lastig te bestrijden. De natuurlijke vijanden van deze miersoort ontbreken hier in Nederland. Niet alle bestrijdingsmiddelen kunnen ook worden ingezet, omdat dan schade aan het milieu wordt toegebracht. Meerdere gemeenten in Nederland hebben te maken met deze mier en zijn nu bezig met de bestrijding.

In onze nota van 29 maart 2022 (Bestrijding mediterraan draaigatje 2022.0000622) hebben wij op advies van het KAD besloten het draaigatje te gaan bestrijden. De raad heeft bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 besloten éénmalig € 250.000 voor dit doel beschikbaar te stellen. Wij hebben u toegezegd om na afloop van de bestrijding in 2022 op basis van de resultaten te bepalen hoe de vervolgaanpak er uit moet zien.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Met de middelen die de raad beschikbaar heeft gesteld in de Voorjaarsrapportage 2022 hebben we het draaigatje in de afgelopen maanden in het openbaar gebied kunnen bestrijden. Zoals meerdere gemeenten in Nederland, hebben wij over de bestrijdingswijze vooraf advies ingewonnen bij het KAD. Van het KAD is vernomen dat de bestrijding een intensief traject vraagt, waarbij afhankelijk van de situatie meerdere jaren bestrijding nodig kan zijn. Deze exotische miersoort verdwijnt niet vanzelf.

In het tweede kwartaal van 2022 is Meerlanden in opdracht van onze gemeente gestart met de bestrijding van het draaigatje door heet water in de ondergrond te brengen (thermische bestrijding). Elke locatie is drie tot vier keer behandeld. Hierdoor wordt de mierenkolonie verzwakt. Daarna is met een lokaasmiddel (Maxforce Quantum), waarvoor in 2022 vrijstelling is verleend, de populatie verder gedecimeerd. Om de bestrijding zo effectief mogelijk te maken, is ieder keer vanaf de rand van de kolonie naar de kern toe gewerkt.

Resultaten van de bestrijding

In oktober 2022 hebben medewerkers van het KAD op de verschillende locaties de effectiviteit van de bestrijdingsmaatregelen geschouwd. Hun schouw heeft uitgewezen dat de maatregelen hebben bijgedragen aan het terugdringen van de populatie van de draaigatjes. Zo zijn er in de straten van de wijk Graan voor Visch waar het draaigatje eerder werd aangetroffen, veel minder zandhoopjes te zien. Deze zandhoopjes zeggen veel over de aanwezigheid en activiteit van de mier. Bij de schouw zijn er ook enkele nieuwe locaties gevonden waar deze mier actief bleek. Ook deze locaties gaan wij in 2023 bestrijden.

In overleg met enkele bewoners zijn ook bestrijdingsmaatregelen genomen in gedeelten van tuinen die direct grenzen aan het openbaar gebied.

Welke opties zijn er in 2023 voor de bestrijding van het draaigatje in het openbaar gebied?

1. *Stoppen met de bestrijding*

In 2022 hebben wij maatregelen genomen die hebben geleid tot het verzwakken van de mierenkolonie. Het aantal draaigatjes op de behandelde locaties is daarmee fors verminderd. Als de raad in 2023 geen middelen meer beschikbaar stelt zal het aantal draaigatjes weer snel gaan toenemen, omdat er diep onder de grond nog koninginnen aanwezig zijn. Aangezien deze miersoort niet zomaar verdwijnt is het de verwachting dat na verloop van tijd de overlast en schade weer gaat toenemen. In latere jaren zullen dan meer middelen nodig zijn om de schade

te herstellen. Daarnaast is niet uit te sluiten dat draaigatjes woningen binnendringen en dan voor overlast zorgen voor onze inwoners.

2. Voortzetten van de bestrijding
Het KAD adviseert de gemeente om ook in 2023 weer bestrijdingsmaatregelen te nemen. De bestrijding van het draaigatje vraagt een intensief behandelingstraject waarbij afhankelijk van de situatie meerdere jaren bestrijding nodig kan zijn. Alleen dan kunnen we de situatie goed beheersen. Door in 2023 de bestrijding voort te zetten door heet water in de grond te brengen en waar mogelijk lokaasmiddelen toe te passen, kan de populatie draaigatjes verder worden teruggedrongen. Daarnaast gaan wij ons samen met andere gemeenten inzetten om de vereiste toestemming te krijgen voor het gebruik van lokaasmiddelen. Voor het toepassen van deze middelen is een vrijstelling nodig van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) die voor 2023 nog niet afgegeven is.

Wij stellen u voor om de bestrijding in het openbaar gebied in 2023 voort te zetten en hiervoor middelen beschikbaar te stellen. Wij hebben na de evaluatie in oktober 2022 een raming van kosten laten opstellen.
De populatie draaigatjes zal weer actiever worden op het moment dat de temperatuur gaat stijgen. Om deze reden willen we al in maart/april 2023 met de bestrijding starten en vragen wij de raad om vooruitlopend op de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2023 alvast middelen beschikbaar te stellen. Wachten met de bestrijding tot later in het jaar zal leiden tot een toename van de populatie mieren.

Wij kunnen op dit moment nog geen inschatting maken of er ook na 2023 nog middelen nodig zijn om te kunnen bestrijden. In het vierde kwartaal van 2023 evalueren wij de getroffen maatregelen.

Bestrijding op particulier terrein
Zoals hiervoor is aangegeven bevindt zich een deel van de mierenkolonie onder kassencomplexen aan het Heermanszwet in Rijsenhout. Deze populatie heeft een grote omvang en de bestrijding is zeer lastig, omdat de ondergrond hier moeilijk te bereiken is. De bestrijding van het draaigatje is ook hier nodig, omdat het anders een kwestie van tijd is dat deze kolonie zich uitbreidt richting andere percelen en naar het openbaar gebied. Wij zijn in gesprek met de huidige eigenaren van deze kassencomplexen. Het KAD stelt een plan op om het draaigatje ook hier te bestrijden. Dit plan wordt met de eigenaren besproken.

3.3 Wat mag het kosten?
Voor het bestrijden van ongedierte is jaarlijks maximaal € 121.100 beschikbaar in de programmabegroting (Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat van programma Kwaliteit fysieke omgeving, taakveld 7.4.) Deze middelen zijn niet voldoende om de noodzakelijke intensieve bestrijding van het draaigatje te kunnen uitvoeren. Om ook in 2023 het draaigatje te kunnen bestrijden in het openbaar gebied is € 280.000 nodig. In verband met de loon- en prijsstijgingen vallen de geraamde kosten hoger uit dan in 2022. Voorgesteld wordt de extra incidentele lasten te verwerken in de Voorjaarsrapportage 2023. Vooralsnog biedt het voor 2023 geraamde saldo voldoende ruimte om deze extra lasten te dekken.

Wat zijn de financiële risico's?
Onze gemeente loopt geen vermeldingswaardige financiële risico's bij de uitvoering van dit besluit.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van middelen om ongedierte te bestrijden. Het college is verantwoordelijk voor de ongediertebestrijding. Binnen het college is de portefeuillehouder fysieke leefomgeving het eerste aanspreekpunt indien dieren schade aan de openbare ruimte toebrengen.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?

Communicatie

Via de gemeentelijke website en via een bericht in InforMeer is informatie verstrekt over het draaigatje. Er is ingegaan op de bestrijdingswijze en er is aangegeven wat inwoners zelf kunnen doen om overlast te voorkomen. Inwoners in de gebieden waar het draaigatje zich bevindt zijn per brief geïnformeerd.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

In het vierde kwartaal van 2023 evalueren wij opnieuw de getroffen maatregelen en stellen wij de raad in kennis van de stand van zaken.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

Michiel Ruis Marianne Schuurmans-Wijdeven